

Kraj Vysočina jako aktér rodinné politiky a slad'ování pracovního a rodinného života

Mgr. Ing. Zdeněk Kadlec, dr. h. c.
ředitel Krajského úřadu Kraje Vysočina

*Možná nemůžeme určovat směr větru,
ale můžeme nastavovat plachty.*

Reinhard K. Sprenger

Kraj Vysočina

- **nechápe genderovou politiku jen jako vyrovnání šancí pro ženy a muže,**
- **zabývá se začleněním všech skupin obyvatelstva/zaměstnaneckých skupin, které jsou nějakým způsobem znevýhodněny ve svém postavení,**
- **podporuje aktivity směřující ke sladování osobního a pracovního života svých obyvatel, zaměstnanců/kyň,**

Klíčové problémy a překážky v oblasti uplatňování rovného přístupu a sladování osobního a pracovního života **spočívají:**

- často v **předsudcích** a
- ve **schématech přetrvávajících z minulosti.**

Jsou jimi především:

- odpovědnost za **péči o rodinu** je stále primárně **připisována ženám**,
- **vliv rodičovství na zaměstnatelnost žen** je v ČR **nejvyšší** mezi zeměmi EU,
- **sladění pracovního a osobního života** je **stále obtížné**,
- **věková kategorie 50 plus** je **ohroženou skupinou na trhu práce**, a to jak kvůli vnímání ze strany mladších, tak i z chování jejích příslušníků samotných.

Východiska naší filozofie I

- **princip rovných příležitostí a sladování** osobního a pracovního života zaměstnankyň a zaměstnanců, obyvatelek a obyvatelů je **již pevnou součástí politiky**:
 - řízení lidských zdrojů na našem krajském úřadě,
 - sociální politiky a rozpočtování v kraji.
- snažíme se **aktivně hledat** řešení takových otázek, které by mohly být rizikovými, **a nejen pasivně** přihlížet a čekat, až se objeví problém.

Východiska naší filozofie II

- na základě provedených šetření a analýz **nevznikla potřeba intenzivního, úzkého zaměření práce:**
 - v oblasti personální práce na krajském úřadě ani
 - v oblasti sociální politiky a rozpočtování v kraji.
- jednotlivá konkrétní **opatření se prolínají** a jsou **koncipována tak, aby postihla co možná nejširší spektrum osob,**
- **navazují na základní východisko politiky - zaměření na všechny skupiny, které jsou nějak znevýhodněny.**

Historie koncepce rodinné politiky v kraji

- Kraj Vysočina zahájil **realizaci prorodinných opatření v r. 2006 projektem Rodinným pasů,**
- tento projekt **nadále trvá** a na základě **spolupráce s Jihomoravským krajem a s Dolním Rakouskem** se držitelům pasů rozšířil okruh poskytovatelů slev i v těchto partnerských krajích,
- současně se realizuje **projekt Seniorpasů pro cílovou skupinu 55+.**

Výzkumy v letech 2006 - 2009

- v letech **2006 – 2009 se v kraji uskutečnilo několik výzkumů** realizovaných v rámci projektů financovaných z ESF,
- **závěry** výzkumů (jak mezi občany, tak mezi zaměstnavateli) **přesvědčily o tom, že je potřeba rodině na Vysočině věnovat širší a komplexnější pozornost,**
- pro obyvatele kraje byla **rodina významnou životní hodnotou, přestože se dle některých dotázaných ocitla na okraji zájmu společnosti.**

Výsledky výzkumů

- téměř $\frac{1}{3}$ zaměstnanců zvládá pracovní povinnosti na úkor rodiny,
- jen $\frac{1}{4}$ zaměstnavatelů dle názoru občanů respektuje rodičovskou roli zaměstnanců s dětmi do 15 let,
- dle $\frac{2}{3}$ dotázaných se jejich zaměstnavatel nezajímá o mimopracovní povinnosti svých zaměstnanců,
- pouze 3 % firem mělo vypracovaný ucelený program firemní prorodinné politiky.

Analýza rodin Kraje Vysočina

- v r. **2010** kraj přistoupil ke zpracování **koncepce rodinné politiky**,
- **jedním z nejvýznamnějších podkladů** koncepce se stala **Analýza potřeb rodin Kraje Vysočina**,
- analýza prokázala, **že tradiční rodina na Vysočině má nadále silnou pozici**,
- jak nám **zpracovatelé analýzy** neformálně sdělili: **„Hýčkejte si to, co na Vysočině máte!“**

Charakteristika rodin Vysočiny I

- kraj má o **12 % vyšší podíl ženatých a vdaných než je průměr v ČR**
(předpoklad lepší akceptace rodinné politiky obyvatelstvem kraje),
- v r. **2009** vykázal Kraj Vysočina **nejnižší míru rozvodovosti v ČR**,
- **v kraji je menší počet domácností než v ČR**,
(máme méně jednočlenných domácností a více tříčlenných domácností než je průměr v ČR).

Charakteristika rodin Vysočiny II

- **počet rodin s dětmi mírně převyšuje průměr ČR,**
- **počet rodin s 1 dítětem je nižší než v ČR,**
- **počty rodin se 2 a 3 dětmi naopak převyšují celostátní průměr.**

Východiska koncepce

- celkově má Vysočina **nejvyšší počet členů domácnosti ze všech krajů ČR,**
- na Vysočině je **nadprůměrně dobrý zdravotní stav** populace,
- **k významným negativům patří dlouhodobě nízký průměrný příjem,** který je na Vysočině jeden z **nejnižších v republice.**

Hlavní cíl koncepce

- analýza tedy prokázala, že na Vysočině máme poměrně zdravou, silnou rodinu, která si zaslouží podporu,
- hlavním cílem rodinné politiky – podpora rodin ve výkonu jejich přirozených funkcí a realizace intervencí ve prospěch rodin v obtížné životní situaci.

Obsah koncepce rodinné politiky Kraje Vysočina I

- **obsahuje 66 návrhových opatření z oblasti:**
 - podpory zdravého životního stylu rodin,
 - podpory rodiny v krizi,
 - podpory zaměstnavatelů,
 - posilování rodičovských kompetencí apod.

Obsah koncepce rodinné politiky Kraje Vysočina II

- koncepce obsahuje v bodě 2 **opatření ke sladování rodinného a pracovního života, např.**
 - zavádění prorodinných opatření v orgánech a organizacích Kraje Vysočina,
 - podpora školení zaměstnavatelů i zaměstnanců v problematice sladování práce a rodiny,
 - podpora alternativních a inovativních forem péče o děti umožňujících pečujícím rodičům opětovný návrat na trh práce (firemní školky, dětské koutky či dětské skupiny, denní matka/otec).

Projekt Žijeme a pracujeme na Vysočině

- je zaměřen na podporu prorodinné firemní politiky (zavádění ve vybraných PO Kraje Vysočina, budou realizovány audity),
- pro zvýšení motivace zaměstnavatelů v kraji by měla sloužit připravovaná **soutěž Podnik přátelský rodině Kraje Vysočina,**
- projekt dále počítá s **vybudováním tří Family Pointů v kraji.**

Projekt Rovnost šancí na Vysočině I

- má za **cíl zvýšení osvěty v oblasti rodinné politiky,**
- prostřednictvím seminářů, monotématických brožur, výstupů z pracovních skupin, kulatých stolů a konferencí **chce dostat rodinnou politiku do centra pozornosti obcí, neziskových organizací, podnikatelských subjektů a dalších aktérů.**

Projekt Rovnost šancí na Vysočině II

- součástí projektu je **výzkum ve 400 vybraných firmách mapující jejich prorodinné postoje,**
- projekt chce mj. prokázat, že **společenská zodpovědnost podnikatelských subjektů nemá vliv na jejich konkurenceschopnost,**
- **jedním z výstupů** by měl být návrh na **legislativní opatření** (např. úprava práce na dálku v zákoníku práce).

Projekt Harmonizace

- je zaměřen na zmapování alternativních možností péče o děti, s nimiž budou seznámeny rodiny na Vysočině,
- současně jim budou předány zkušenosti z Dolního Rakouska. Aktuálně se připravuje workshop k dané problematice.

(Jak prokázaly dřívější výzkumy, těchto forem využívají na Vysočině pouze 3 % rodin s malými dětmi.)

Projekt Hledáme dětem rodinu

- je osvětovou kampaní zajišťovanou právě za účelem aktivizace prorodinného potenciálu občanů Vysočiny
- náš kraj je charakterizován nízkým počtem dětí, jimž je třeba zajistit náhradní rodinnou péči (NRP),
- naopak máme velký počet žadatelů o svěření dítěte do NRP,
- „naši“ osvojitelé a pěstouni vykazují obrovskou míru tolerance vůči handicapům dětí – přijímají i děti z jiných krajů (neumístěné, vrácené z NRP).

Shrnutí k prorodinné politice Kraje Vysočina I

- **zásadním prorodinným opatřením je zajištění:**
 - **adekvátního a stabilního bydlení pro rodiny a**
 - **stálého plnohodnotného pracovního úvazku alespoň jednoho jeho živitele.**

Řada rodin není schopna si tyto základní podmínky zajistit. Potřeba sladování rodinného a pracovního života je tedy důkazem jistého úspěchu a ekonomické soběstačnosti rodiny.

Shrnutí k prorodinné politice Kraje Vysočina II

- **nechceme však, aby rodina na Vysočině podléhala výkonnostními principu,**
- **jsme přesvědčeni, že základním kapitálem je sociální kapitál, zejména citová funkce rodiny.**

Ta se však může uplatnit nejlépe v ekonomicky zajištěném prostředí.

Sladování na krajském úřadě příklady z praxe I

- **sjednání** (v odůvodněných případech, s přihlédnutím k provozním možnostem):
 - **individuálního rozvrhu** pracovní doby,
 - **zkrácených pracovních úvazků,**
 - **či časově omezené práce z domova.**

Sladování na krajském úřadě příklady z praxe II

- **přístup je uplatňován:**
 - **nejen k zaměstnankyním a zaměstnancům, kteří pečují o nezletilé dítě,**
 - **ale i k těm, kteří pečují o osobu blízkou,**
 - **či potřebují z jiného váženého osobního či rodinného důvodu sladit režim práce se svojí momentální životní situací.**

Sladování na krajském úřadě příklady z praxe III

Rozpočtování sociálního fondu

- dbáme na **uplatňování** principů **rovnosti**,
- **nepodporujeme jenom sportovní nebo kulturní aktivity**,
- podporuje i **rekreační, rehabilitační a vzdělávací akce, stejně tak činnosti**,
- **zapojit se mohou jednotlivci i jejich rodinní příslušníci.**

Sladování na krajském úřadě příklady z praxe IV

- příspěvek zaměstnavatele (osobní konto) lze využít mj. **i na zakoupení vitamínů a zdravotních pomůcek** (např. nákup zdravotní obuvi, ortéz, tlakoměrů, diabetologických pomůcek, brýlí, kontaktních čoček, zubních rovnátek, zubních implantátů, zubních plomb),
- **uhradit lze také zdravotní či jinou léčebnou péči, která není hrazena z veřejného zdravotního pojištění** (a to zejména lékařská vyšetření – mamograf, screening, vyšetření tlustého střeva či různé typy očkování),

Sladování na krajském úřadě příklady z praxe V

- **příspěvek zaměstnavatele zdravotně znevýhodněným** zaměstnankyním a zaměstnancům, který mohou využít na úhradu rehabilitačních pobytů nebo léčebných pomůcek,
- možnost čerpat pracovní **volna ze zdravotních a sociálních důvodů** (tři omluvené, i když neplacené, dny v kalendářním roce s úhradou zdravotního pojištění zaměstnavatelem).

Sladování na krajském úřadě příklady z praxe VI

- **komunikace se zaměstnankyněmi na mateřské a rodičovské dovolené I:**
 - pravidelná setkání s vedením úřadu,
 - pozvánky na vzdělávací aktivity,
 - pozvánky na společenské akce úřadu, kraje (např. Sportovní den, Kulturní den, Barevné Vánoce, Srdce na dlani),

Sladování na krajském úřadě příklady z praxe VII

- **komunikace se zaměstnankyněmi na mateřské a rodičovské dovolené II:**
 - informace o umístění dětí do mateřské školky,
 - přibližování témat rodinné politiky, které realizuje kraj (např. rodinné pasy),
 - možnost práce na dohodu,
 - nabídka benefitů (např. plavanky, příspěvek při narození dítěte).

VIZE do budoucna I

- v rámci získání poznatků, zkušeností i dostupných finančních zdrojů **budeme rozvíjet i další vybrané aktivity**, a to tak, **abychom oblast rovných příležitostí a sladování na našem krajském úřadě i v celém našem kraji povýšili na úroveň odpovídající odůvodněným potřebám.**

VIZE do budoucna II

- **chceme být a budeme krajem respektujícím práva a zájmy znevýhodněných a slabších, krajem spoluvytvářejícím harmonickou společnost – prostě dobrým místem pro život a pro práci.**

VIZE do budoucna III

- musíme však mít na paměti, že **využíváme společné, veřejné prostředky, a kromě účelnosti, efektivnosti a hospodárnosti musíme ctít pravidlo přiměřenosti.**

Děkuji vám za pozornost.

Kontakty:

Mgr. Ing. Zdeněk Kadlec, dr. h. c.
ředitel Krajského úřadu Kraje Vysočina

tel: 564 602 250, mobil: 724 650 114

e-mail: kadlec.z@kr-vysocina.cz